

Ed.

572. Frumvarp til laga

[258. mál]

um kjarasamninga Bandalags starfsmanna ríkis og bæja.

(Lagt fyrir Alþingi á 97. löggjafarþingi 1975—76.)

I. KAFLI

1. gr.

Lög þessi taka til allra starfsmanna sem eru félagar í Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja eða félagi innan vébanda þess og skipaðir eru, settir eða ráðnir í þjónustu ríkisins, ríkisstofnana eða atvinnufyrirtækja ríkisins með föstum tíma- viku- eða mánaðarlaunum, enda verði starf þeirra talið aðalstarf.

Ákvæði laganna taka þó ekki til

1. ráðherra, hæstaréttardómara né saksóknara ríkisins;
2. starfsmanna ríkisbanka né lánastofnana ríkisins.

Ráðherra getur með reglugerð sett nánari ákvæði um framkvæmd þessarar greinar.

2. gr.

Um laun og önnur starfskjör þeirra starfsmanna, sem lög þessi taka til, skal fara eftir ákvæðum laga þessara og kjarasamninga er gerðir eru samkvæmt þeim. Kjarasamningur greinist í tvo þætti, aðalkjarasamning og sérkjarasamning.

3. gr.

Fjármálaráðherra fer með fyrirvar ríkissjóðs við gerð og framkvæmd kjarasamninga samkvæmt lögum þessum. Hann skipar nefnd manna til að annast samninga af sinni hendi.

4. gr.

Bandalag starfsmanna ríkis og bæja fer með fyrirvar starfsmanna um gerð aðalkjarasamnings samkvæmt lögum þessum og aðrar ákvarðanir í sambandi við hann.

Bandalagið skal velja sér samninganefnd sem fer með umboð þess til samningagerðar. Tilkynna skal samninganefnd ríkisins eigi síðar en við uppsögn samninga hverjir skipi samninganefnd.

Einstök félög innan bandalagsins fara með fyrirvar félagsmanna sinna um gerð sérkjarasamninga. Stjórnir einstakra félaga eða sérstaklega kjörnar nefndir skulu fara með umboð félags síns til samningagerðar. Heimilt er þó félagi að fela

samninganefnd heildarsamtakanna að annast gerð sérsamninga. Stjórn heildarsamtakanna skal eigi síðar en við uppsögn kjarasamninga tilkynna samninganefnd ríkisins hvaða félög fari með samningsrétt um gerð sérkjarasamninga.

5. gr.

Ríkisstarfsmaður, sem lög þessi taka til, á rétt til að vera félagi Bandalags starfsmanna ríkis og bæja eða félags innan vébanda þess, eftir nánari reglum í samþykktum bandalagsins. Ríkisstarfsmaður samkvæmt þessum lögum má eigi vera félagi eða aðili að félagi annarra viðurkenndra heildarsamtaka.

6. gr.

Ríkisstarfsmaður, sem eigi er innan vébanda heildarsamtaka þeirra sem viðurkenningu hafa hlotið samkvæmt þessum lögum eða öðrum, skal greiða gjald til þeirra heildarsamtaka og aðildarfélags er hann ætti að tilheyra sem er jafnt og það gjald er mönnum í sambærilegri stöðu er gert að greiða séu þeir innan heildarsamtaka.

II. KAFLI

7. gr.

Í aðalkjarasamningi skal kveðið á um fjölda launaflokka, meginreglur til viðmiðunar um skipan í launaflokka, föst laun, vinnutíma, þar með taldar vinnuvökur, laun fyrir yfirvinnu, orlof, ferðakostnað, fæðisaðstöðu, fæðiskostnað, tryggingar, starfsmenntun og annað sem aðilar verða sammála um.

Í sérkjarasamningi skal kveðið á um röðun manna og starfsheita í launaflokka svo og þau kjaraatriði sem aðalkjarasamningur tekur ekki til og eigi eru lögbundin.

Um aukatekjur og hlunnindi, sem líkt er farið, skal kveða á í reglugerð sem fjármálaráðherra setur.

8. gr.

Kjarasamningar skulu vera skriflegir. Þeir skulu gerðir til eigi skemmri tíma en tveggja ára miðað við mánaðamót.

9. gr.

Uppsagnarfrestur kjarasamnings af hendi beggja aðila skal eigi vera skemmri en 3 mánuðir. Uppsögn aðalkjarasamnings felur í sér uppsögn sérsamninga. Sérkjarasamningum verður ekki sagt upp sérstaklega.

Uppsögn skal vera skrifleg og send í ábyrgðarbréfi eða kynnt viðtakanda á annan sannanlegan hátt.

10. gr.

Kjarasamningur framlengist um eitt ár í senn, m. a. með óbreyttum uppsagnarfresti, hafi honum eigi verið sagt upp réttilega.

11. gr.

Í samþykktum Bandalags starfsmanna ríkis og bæja skal vera ákveðið hver taki ákvörðun um uppsögn kjarasamnings, hoðun verkfalls og hvernig ákvörðun þar um skuli tekin.

12. gr.

Aðili, er segir upp kjarasamningi, skal samtímis uppsögn senda gagnaðila sínum kröfugerð og megingintillögur um nýjan aðalkjarasamning og skulu samningsviðræður þá þegar upp teknar.

Þegar liðinn er mánuður frá upphafi uppsagnarfrests skulu aðildarfélög Bandalags starfsmanna ríkis og bæja senda gagnaðila sínum megingintillögur sínar og kröfugerð um sérsamninga.

13. gr.

Endurrit af uppsögn aðalkjarasamnings svo og tillögur og kröfugerð um nýja samninga skal senda sáttasemjara ríkisins í vinnudeilum samtímis og gögn þessi eru send gagnaðila.

14. gr.

Nú rennur kjarasamningur út vegna uppsagnar og skal þó eftir honum farið uns nýr kjarasamningur hefur verið gerður eða vinnustöðvun hefst.

15. gr.

Hafi samningar ekki tekist á fyrstu 60 dögum uppsagnarfrests skal sáttasemjari ríkisins í vinnudeilum taka deilu um aðalkjarasamning til meðferðar og leita um sættir. Heimilt er hvorum aðila að vísa kjaradeilu fyrir til sáttasemjara.

Sáttasemjari skal kveðja tvo menn með sér til að vinna að lausn kjaradeilu. Menn þessir skulu hafa réttindi og skyldur sáttasemjara í starfi sínu.

16. gr.

Unnið skal að gerð sérkjarasamninga jafnhliða því sem unnið er að gerð aðalkjarasamnings.

Ef gerð sérkjarasamninga er ekki lokið innan 45 daga frá undirritun aðalkjarasamnings, samþykkt sáttatillögu eða miðlunartillögu skal Kjaranefnd skv. 30. gr. taka deilu til meðferðar. Skal nefndin úrskurða um ágreiningsefni innan 45 daga. Gildir úrskurður hennar sem samningur sama tíma og aðalkjarasamningur.

17. gr.

Aðilar kjarasamnings bera fébótaábyrgð á samningsrofum þeim sem þeir sjálfir eða lögmætir fulltrúar þeirra gerast sekir um í störfum sínum fyrir þá. Á samningsrofum einstakra félagsmanna bera heildarsamtök eða einstök félög því aðeins ábyrgð að þeim verði gefin sök á samningsrofinu.

Ekki er heimilt að gera aðför í fundarhúsum, styrktarsjóðum, orlofssjóðum, orlofsheimilum eða menningarsjóðum heildarsamtaka eða einstakra félaga vegna þessarar ábyrgðar enda séu eignir þessar skýrt aðgreindar frá öðrum eignum og óheimilt að verja þeim til almennra þarfa.

III. KAFLI

18. gr.

Þrátt fyrir ákvæði laga nr. 33/1915, um verkfall opinberra starfsmanna, er Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja heimilt að gera verkfall í þeim tilgangi að stuðla að framgangi krafna sinna í deilu um aðalkjarasamning með þeim skilyrðum og takmörkunum sem sett eru í lögum þessum og lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.

19. gr.

Ákvörðun um vinnustöðvun ber að tilkynna ríkissáttasemjara og þeim, sem hún beinist gegn, skemmst 15 sólarhringum áður en hún skal hefjast.

Verkfallsboðun skal vera skrifleg og send í ábyrgðarbréfi eða kynnt viðtakanda á annan sannanlegan hátt.

20. gr.

Óheimilt er að hefja vinnustöðvun

1. ef ágreiningur er einungis um atriði sem Félagsdómur á úrskurðarvald um, nema til fullnægingar dómum hans;
2. ef tilgangur vinnustöðvunarinnar er að þvinga stjórnvöld til að framkvæma athafnir, sem þeim lögum samkvæmt ber ekki að framkvæma, eða framkvæma

- ekki athafnir, sem þeim lögum samkvæmt er skylt að framkvæma, enda sé ekki um að ræða athafnir þar sem stjórnvöld eru aðili sem vinnuveitandi;
3. ef samþykkt hefur verið sáttatillaga sáttanefndar samkvæmt 24. gr.;
 4. til stuðnings aðila í annarri kjaradeilu.

21. gr.

Hafi verkfall verið boðað skal sáttanefnd leggja fram sáttatillögu um aðalkjarasamninga a.m.k. fimm sólarhringum áður en verkfall skal hefjast. Sáttanefnd ber að ráðgast við samninganefndir aðila áður en hún leggur fram sáttatillögu.

Sáttanefnd ákveður í samráði við samninganefndir aðila hvernig atkvæðagreiðslu skuli háttað, þar á meðal um fjölda kjörstaða, og hvenær hún skuli fram fara.

Fjármálaráðherra greiðir atkvæði vegna ríkissjóðs.

Hver ríkisstarfsmaður innan Bandalags starfsmanna ríkis og bæja, sem á í kjaradeilu, hefur atkvæðisrétt. Leggja skal fram kjörskrá áður en atkvæðagreiðsla hefst. Félagsdómur dæmir um kjörskrárdeilur.

Atkvæðagreiðsla skal vera skrifleg og leynileg og standa í minnst 2 daga. Sáttanefnd eða fulltrúum hennar er heimilt að vera á kjörfundum.

22. gr.

Þegar sáttatillaga samkvæmt 21. gr. hefur verið lögð fram getur sáttanefnd frestað boðuðu verkfalli í allt að 15 sólarhringa. Haft skal samráð við samninganefndir aðila áður en verkfallsfrestun er ákveðin.

23. gr.

Jafnskjótt og atkvæðagreiðslu er lokið skulu atkvæði og kjörgögn send sáttanefnd.

Talning atkvæða fer fram undir stjórn sáttanefndar og er hvorum aðila heimilt að hafa umboðsmann viðstaddan talningu.

24. gr.

Sáttatillaga telst felld ef helmingur greiddra atkvæða hið minnsta er á móti henni enda hafi ekki færri en helmingur atkvæðisbærra ríkisstarfsmanna á kjörskrá greitt atkvæði. Annars telst sáttatillaga samþykkt.

Sáttanefnd úrskurðar um öll vafaatriði sem rísa kunna við atkvæðagreiðslur. Er úrskurður sáttanefndar endanlegur.

Sáttatillaga, sem hefur verið samþykkt, telst gildur aðalkjarasamningur frá þeim degi er atkvæðagreiðsla fór fram og næstu 24 mánuði, sbr. 8. gr.

25. gr.

Nú er vinnustöðvun hafin og sáttatillaga sáttanefndar hafa ekki borið árangur og er henni þá rétt að leggja fram miðlunartillögu til lausnar kjaradeilu. Sáttanefnd ber að ráðgast við samninganefndir aðila áður en hún leggur fram miðlunartillögu.

Um atkvæðagreiðslur um miðlunartillögu gilda ákvæði 21., 23. og 24. gr. eftir því sem við á.

IV. KAFLI

26. gr.

Þótt löglegt verkfall sé hafið er starfsmönnum, sem í verkfalli eru, skylt að starfa svo að haldið verði uppi nauðsynlegri öryggisvörslu og heilsugæslu. Kjaradeilunefnd ákveður hvaða einstakir menn skuli vinna í verkfalli og hún skiptir

vinnuskyldu á milli manna. Um laun og kjör þessara manna meðan á verkfalli stendur skal fara eftir þeim kjarasamningi sem gerður verður að loknu verkfalli.

27. gr.

Kjaradeilunefnd skal skipuð níu mönnum. Bandalag starfsmanna ríkis og bæja skal nefna til þrjá menn. Fjármálaráðherra skal nefna til þrjá menn. Tveir skulu kosnir af sameinuðu Alþingi og einn nefndur af Hæstarétti og skal hann vera formaður nefndarinnar. Varamenn skulu valdir á sama hátt. Nefndarmenn skulu skipaðir eða kosnir til fjögurra ára.

Neiti bandalagið eða fjármálaráðherra að nefna menn í nefndina eða menn þeir sem nefndir hafa verið neiti að starfa, skulu þeir þrír nefndarmenn sem kjörnir eru af Alþingi og Hæstarétti nefna menn í nefndina þannig að hún verði fullskipuð.

V. KAFLI

28. gr.

Prátt fyrir önnur ákvæði laga þessara er mönnum þeim, sem skipa störf þau er upp eru talin í 29. gr. laga nr. 38/1954, um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins með síðari breytingum, og eru félagar í Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja, óheimilt að gera verkfall.

29. gr.

Um laun og önnur kjör þeirra manna, sem eru félagar í Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja og um ræðir í 28. gr., skal samið af samninganefnd bandalagsins og viðkomandi starfsmannafélagi. Hafi samningar eigi tekist innan 45 daga frá gerð aðalkjarasamnings skal leggja deiluna fyrir Kjaranefnd sem úrskurðar endanlega um hana.

VI. KAFLI

30. gr.

Kjaranefnd skal skipuð fimm mönnum til fjögurra ára í senn. Hæstiréttur skipar þrjá nefndarmenn. Skal einn þeirra vera lögfræðingur og formaður nefndarinnar.

Fjármálaráðherra skipar einn nefndarmann.

Bandalag starfsmanna ríkis og bæja skal nefna einn mann í nefndina.

Sömu aðilar skipa varamenn í Kjaranefnd.

Neiti heildarsamtök eða fjármálaráðherra að nefna menn í nefndina eða neiti þeir menn, sem nefndir hafa verið, að starfa í nefndinni, skulu þeir þrír nefndarmenn sem skipaðir eru af Hæstarétti nefna menn í þeirra stað þannig að nefndin verði fullskipuð.

31. gr.

Kjaranefnd sker til fullnaðar úr ágreiningi aðila um þessi atriði:

1. Röðun manna og starfsheita í launaflokka og önnur atriði í sérkjarasamningi, sbr. 2. mgr. 7. gr. og 2. mgr. 16. gr.
2. Deilum sem rísa kunna á samningstímabili um skipan manna í launaflokka og önnur kjaraatriði sem um er fjallað í sérkjarasamningi.
3. Laun og starfskjör þeirra manna sem um ræðir í 28. gr., sbr. 29. gr.
4. Kjör þeirra sem eru félagar í Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja en ekki í einstöku aðildarfélagi bandalagsins.

Einstök félög fara með fyrirsvor starfsmanna fyrir Kjaranefnd þegar fjallað er um þau mál sem um ræðir í 1.—3. tl.

32. gr.

Aðilar skulu leggja ágreiningsefni sín skriflega fyrir Kjaranefnd, lýsa því sem þeir eru sammála um og setja fram sjónarmið sín og rökstyðja.

33. gr.

Kjaranefnd aftar sér sjálf nauðsynlegra gagna og upplýsinga og er henni rétt að krefjast skýrslna, munnlegra og skriflegra, af einstökum mönnum, þar með töldum embættismönnum.

Kjaranefnd getur kvatt sérfróða menn til starfa í þágu nefndarinnar og til ráðuneytis um úrlausn mála.

VII. KAFLI

34. gr.

Félagsdómur dæmir í málum sem rísa á milli sammingsaðila um gildi verkfalls, ágreining um skilning á kjarasamningi, félagsréttindi ríkisstarfsmanna, kjörskrárdeilur og hverjir falli undir ákvæði 29. gr. laga nr. 38/1954.

35. gr.

Þegar Félagisdómur fer með slík mál nefnir Bandalag starfsmanna ríkis og bæja svo og fjármálaráðherra dómara til setu í dómmum í stað þeirra sem nefndir hafa verið af Alþýðusambandi Íslands og Vinnuveitendasambandi Íslands.

Bandalag starfsmanna ríkis og bæja rekur mál fyrir Félagsdómi vegna sjálfs sín, félaga innan sambanda sinna og svo starfsmanna sem hlut eiga að máli. Að öðru leyti skal fara eftir ákvæðum laga um stéttarfélög og vinnudeilur um sóknar- aðild máls fyrir Félagsdómi.

VIII. KAFLI

36. gr.

Ríkisstarfsmenn einir skulu velja menn í samninganefndir og í þeim mega aðeins eiga sæti félagsmenn í félögum ríkisstarfsmanna. Sama gildir þegar stjórnir félaga fara með samninga og aðrar þær ákvarðanir eru teknar er varða kjör ríkisstarfsmanna.

Enginn ríkisstarfsmaður má taka þátt í atkvæðagreiðslu eða ákvörðun um kjaramál nema í einu félagi innan heildarsamtakanna.

37. gr.

Ákvæði í ráðningarsamningi er ógilt ef það brýtur í bága við kjarasamning starfsmanni í óhag.

38. gr.

Nú er sett á fót ný ríkisstofnun og skal þá ákveða kjör starfsmanna hennar með samkomulagi milli fjármálaráðherra og þeirra aðildarféлага viðurkenndra heildarsamtaka sem í hlut eiga.

Náist ekki samkomulag milli þessara aðila skal Kjaranefnd skera úr deilunni. Sama gildir ef stofnaðar eru nýjar stöður við stofnanir ríkisins.

39. gr.

Bandalag starfsmanna ríkis og bæja skal nefna tvo menn í samstarfsnefnd og fjármálaráðherra tvo. Hlutverk nefndarinnar skal vera að stuðla að samræmingu á framkvæmd laga þessara. Þá skal leggja fyrir nefndina deilumál sem upp kunna

að rísa. Verði samkomulag í samstarfsnefnd um atriði skal það bindandi fyrir báða aðila.

Heimilt er að koma á fót sérstökum samstarfsnefndum einstakra félaga og fjármálaráðherra til að fjalla um ágreiningsmál sem upp koma.

40. gr.

Kostnaður við Kjaradeilunefnd og Kjaranefnd, þar á meðal laun nefndarmanna eftir ákvörðun ráðherra, greiðist úr rikissjóði.

41. gr.

Starfsmenn borgar-, bæjar- og sveitarstjórna svo og sýslufélaga hafa samningsrétt samkvæmt ákvæðum laga þessara að því breyttu að einstök félög starfsmanna, sem hlutaðeigandi sveitarstjórnir eða sýslunefndir viðurkenna, fara með allan samningsrétt. Skal nánar kveðið á um þetta í reglugerð er félagsmálaráðherra skal setja að höfðu samráði við stjórn Bandalags starfsmanna ríkis og bæja. Í reglugerð þessari má kveða á um aðra fresti en ákveðnir eru í lögum þessum svo og hliðstæð ákvæði og um getur í 29. gr. laga nr. 38/1954, um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins með síðari breytingum.

IX. KAFLI

42. gr.

Á hverri vinnustöð, þar sem a. m. k. fimm menn vinna, er starfsmönnum heimilt að kjósa úr sínum hópi einn trúnaðarmann. Á vinnustöð, þar sem fimmtíu menn eða fleiri vinna, má kjósa tvo trúnaðarmenn. Trúnaðarmenn skal kjósa til tveggja ára í senn. Val trúnaðarmanna skal tilkynna vinnuveitanda og stjórn stéttarfélags þegar í stað.

Heimilt er einstökum félögum að semja um aðra skipan á vali trúnaðarmanna en að framan greinir.

43. gr.

Trúnaðarmaður skal gæta þess að vinnuveitandi og fulltrúar hans haldi kjarasamning og réttur starfsmanna sé í hvívetna virtur, einkum um orlof, vinnuvernd, öryggi og hollustuhætti.

Starfsmönnum ber að snúa sér til trúnaðarmanns með umkvartanir sínar. Ber trúnaðarmanni að rannsaka málið þegar í stað er umkvartanir berast eða hann hefur ástæðu til að ætla að gengið sé á rétt starfsmanna eða stéttarfélags á vinnustöð hans af hálfu vinnuveitanda. Komist trúnaðarmaður að þeirri niðurstöðu að umkvartanir eða grunur hafi við rök að styðjast ber honum að krefja vinnuveitanda eða umboðsmann hans um lagfæringu.

Trúnaðarmaður skal gefa starfsmönnum á vinnustöðinni svo og stéttarfélagi, er í hlut á, skýrslu um kvartanir starfsmanna jafnskjótt og við verður komið. Enn fremur gefur hann sömu aðilum skýrslu um hvað vinnuveitandi hafi brotið af sér við starfsmenn og stéttarfélag þeirra svo og hvaða lagfæringar hafi fengist fram.

Trúnaðarmaður á rétt til að rækja skyldur sínar í vinnutíma enda geri hann yfirmanni sínum grein fyrir erindi sínu hverju sinni.

Á vinnustaðnum skal honum veitt aðstaða til þess m. a. að eiga einkaviðræður við samstarfsmenn sína, halda með þeim fundi í kaffitímum eða við lok vinnudags, þar sem því verður við komið, veita honum aðgang að síma o. s. frv.

44. gr.

Gefa skal trúnaðarmanni upplýsingar um ef staða losnar á vinnustað hans eða í ráði er að bæta við starfsmanni. Jafnframt skal láta honum í té upplýsingar um ráðningarkjör og um það hverjir sækja um starfann.

Trúnaðarmaður skal í engu gjalda þess í starfi eða á annan hátt að hann hefur valist til þessa trúnaðarstarfs.

Óheimilt er að flytja trúnaðarmann í lægri launaflokk meðan hann gegnir starfi trúnaðarmanns.

Sé trúnaðarmaður valinn úr hópi starfsmanna sem ráðnir eru með uppsagnarfresti skal hann að öðru jöfnu sitja fyrir um að halda vinnunni.

45. gr.

Brot á lögum þessum varða stöðumissi, sektum eða varðhaldi.

46. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. júlí 1977, sbr. þó ákvæði til bráðabirgða. Jafnframt falla úr gildi gagnvart félagsmönnum Bandalags starfsmanna ríkis og bæja og félaga innan vébanda þess ákvæði laga nr. 33/1915.

Ákvæði til bráðabirgða.

I.

Ákvæði II. kafla laganna svo og ákvæði VI. kafla skulu gilda um þá sérkjarsamninga sem gerðir verða í framhaldi af aðalkjarsamningi, dags. 1. apríl 1976, eftir því sem við á, svo og ákvæði VII. kafla. Ef gerð sérkjarsamninga á árinu 1976 verður ekki lokið fyrir 1. júní skal Kjaranefnd samkvæmt II. kafla taka deilu til meðferðar og ljúka úrskurði um ágreiningsefni fyrir 1. júlí og gildir úrskurður hennar sem samningur frá og með 1. júlí.

II.

Heimilt er að segja upp aðalkjarsamningi, dags. 1. apríl 1976, með þeim fyrirvara er um getur í 9. gr. laganna miðað við 1. júlí 1977. Skal um aðdraganda þeirrar samningsgerðar, verkfallsboðanir o. fl. farið samkvæmt þessum lögum eftir því sem við á.

III.

Kjaradeilunefnd samkvæmt IV. kafla laga þessara skal skipuð og taka til starfa eigi síðar en 1. jan. 1977.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Við gerð aðalkjarsamnings milli Bandalags starfsmanna ríkis og bæja og fjármálaráðherra nú í vor gerðu samningsaðilar samkomulag um takmarkaðan verkfallsrétt opinberra starfsmanna innan vébanda Bandalags starfsmanna ríkis og bæja. Yfirlýst var að lagafrumvarp, sem samið yrði á grundvelli samkomulagsins, yrði lagt fram á þessu þingi sem stjórnarfrumvarp. Í samkomulagi þessu segir:

1. Lög um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins verði óbreytt um sinn í meginatriðum. Fjármálaráðherra mun skipa nefnd til að endurskoða þau lög. Miðað er við að æviráðning verði ekki felld niður en þrengd. Þeir sem þegar hafa æviráðningu haldi henni.
2. Sett verði ný lög í stað laga nr. 46/1973 um kjarasamninga opinberra starfsmanna og laga nr. 33/1915 um hann við verkfalli opinberra starfsmanna. Lög þessi öðlist gildi þ. 1. júlí 1977. Þó skulu ákvæði um gerð sérkjarsamninga öðlast gildi þegar í stað og gilda um þá sérkjarsamninga sem gerðir verða eftir birtingu þessara laga. Aðalkjarsamningur falli úr gildi við gildstöku laganna sé honum sagt upp með þeim fyrirvara sem um getur í 4. lið, (með verkfallsheimild).

3. Aðalkjarasamningar verði gerðir af heildarsamtökum sem ráðherra viðurkennir. Einstök félög hafi heimild til að gera sérkjarasamninga. Í aðalkjarasamningi skal ákveða um föst laun, fjölda launaflokka, vinnutíma, laun fyrir yfirvinnu, orlof, ferðakostnað, fæðiskostnað, fæðisaðstöðu, tryggingar og starfsmenntun, meginreglur um röðun o. fl. sem aðilar eru sammála um. Í sérkjarasamningi skal kveða á um röðun manna og starfsheita í launaflokka svo og kjaraatriði sem aðalkjarasamningur tekur ekki til og eigi eru lögbundin. Um aukatekjur og hlunnindi, sem líkt er farið, skal ákveða í reglugerð.
4. Aðalkjarasamningur gildi skemmst í 24 mánuði frá gildistökudegi miðað við mánaðamót. Uppsagnarfrestur verði skemmst 3 mánuðir. Lögbundinn endurskoðunarréttur með gerðardómi eða verkfallsrétti fylgir ekki aðalkjarasamningi.
5. Uppsögn aðalkjarasamnings í heild felur í sér uppsögn sérkjarasamninga sem á honum byggjast.
6. Ef sérkjarasamningi er ekki lokið innan 45 daga frá undirritun aðalkjarasamnings fari deilan til kjaranefndar sem taki ákvörðun, sem jafngildi samningi, innan 45 daga frá því að hún tók deilu til meðferðar.
7. Kjaranefnd skal skipuð fimm mönnum til fjögurra ára. Þrjú skipaðir af Hæstarétti, einn af viðkomandi heildarsamtökum og einn af fjármálaráðherra. Kjaranefnd starfi milli samninga og má skjóta til hennar deilumálum um sérsamninga.
8. Leggja skal öll deilumál fyrst fyrir samstarfsnefnd. Þar séu fjórir menn, tveir frá heildarsamtökum en tveir frá fjármálaráðherra. Verði þeir sammála þá sé það bindandi.
9. Almenn regla að heimilt sé að gera verkföll og verkbönn til að stuðla að framgangi krafna í vinnudeilum. Verkfallsheimild nær aðeins til aðalkjarasamnings.
10. Þessum mönnum er óheimilt að gera verkfall:
 - a. Hæstaréttardómarar, ríkissaksóknari, sáttasemjari ríkisins.
 - b. Héraðsdómarar, saksóknarar, hæstaréttarritari og starfsmenn Hæstaréttar, lögreglustjórar, fulltrúar lögreglustjórans í Reykjavík, tollstjórar, tollgæslustjórar og fulltrúar saksóknara.
 - c. Ráðuneytisstjórar, skrifstofustjórar og deildarstjórar í ráðuneytum, sendiherrar og starfsmenn íslenskra sendiráða erlendis, skrifstofustjóri og deildarstjórar á skrifstofu Alþingis og starfsfólk skrifstofu forseta Íslands.
 - d. Starfsmenn sáttasemjara ríkisins.
 - e. Starfsmenn Alþingis, forsætisráðuneytis, utanríkisráðuneytis og launadeildar fjármálaráðuneytisins sem eigi falla undir c-lið.
 - f. Forstöðumenn stjórnisýslustofnana ríkisins og staðgenglar þeirra.
 - g. Forstöðumenn atvinnurekstrar og þjónustufyrirtækja ríkisins og staðgenglar þeirra, nema þeir séu ráðnir sérstakri ráðningu.
 - h. Aðrir þeir er gegna embættum sem öldungis verður jafnað til embætta þeirra manna sem getið er í lið a.—g.
 Gengið verði frá sérstakri skrá um þær stöður sem falla undir f, g og h-liði.
11. Kjör þeirra manna sem um ræðir í a-lið 10. gr. og þeirra starfsmanna sem eigi eru innan vébanda heildarsamtaka verði ákveðin af kjaranefnd. Um kjör þeirra sem um ræðir í b—h lið 10. gr. skal samið af viðkomandi heildarsamtökum og starfsmannafélögum sem þeir eru aðilar að. Hafi samningar eigi tekist innan 30 daga frá gerð aðalkjarasamnings skal leggja deiluna fyrir kjaranefnd sem úrskurðar um hana.
12. Um boðun verkfalls fari samkvæmt samþykktum heildarsamtaka.
13. Kjaradeila skal ganga til sáttasemjara ríkisins ekki síðar en mánuði fyrir lok uppsagnarfrests. Strax og deila er komin til sáttasemjara skal hann kveða til tvo menn til starfa með sér að sáttum.
14. Verkfall skal boða með 15 daga fyrirvara.
Verkfall má ekki hefja fyrr en sáttatillaga hefur verið felld. Sáttanefnd

skal leggja fram sáttatillögu a. m. k. fimm sólarhringum fyrir lok verkfalls-
boðunarfrests.

Þegar sáttatillaga hefur verið lögð fram getur sáttanefnd frestað verk-
falli í allt að 15 daga.

Eftir að verkfall er hafið getur sáttanefnd alltaf komið fram með miðlun-
artillögum eftir venjulegum reglum.

Samúðarverkföll eru óheimil.

Sáttatillaga og miðlunartillaga telst felld ef yfir 50% greiddra atkvæða er
á móti henni enda hafi yfir 50% á kjörskrá greitt atkvæði. Annars telst tillaga
samþykkt. Sett verði ákvæði um kjörskrár, kjörskrárkærur o. fl. Sáttanefnd
telji atkvæði og úrskurði um talningu.

Kosning skal standa í a. m. k. 2 daga.

15. Halda skal uppi nauðsynlegri öryggisgæslu og heilsugæslu þrátt fyrir verkfall.
Kjaradeilunefnd ákveður hvaða einstakir starfsmenn skuli vinna í verkfalli.
Í nefndinni skulu eiga sæti níu menn. Þrír skulu valdir af fjármálaráðherra, þrír
af heildarsamtökum launþega og tveir kjörnir af sameinuðu Alþingi, einn
skipaður af Hæstarétti og skal hann jafnframt vera formaður nefndarinnar.
Varamenn skulu valdir á sama hátt. Fulltrúar í kjaradeilunefnd skulu kjörnir
til fjögurra ára. Skipta má vinnuskyldu milli manna.
16. Sett verði sérstök ákvæði um trúnaðarmenn.
17. Sett verði sérstök viðurlagaákvæði.
18. Breytt verði ákvæðum um fjármögnun lífeyrisréttinda lífeyrisþega í hinum
verðtryggðu lífeyrissjóðum starfsmanna ríkisins. Lífeyrissjóðirnir verði skyld-
aðir til að ávaxta 30% af heildarútlánafé sínu í verðtryggðum skuldabréfum
ríkissjóðs. Miðað verði við að ríkissjóður ábyrgist og greiði einungis þann hluta
lífeyrisins sem lífeyrissjóðirnir sjálfir geta ekki risið undir með tekjum sínum
af vöxtum og verðbótum af ofangreindum verðtryggðum lánum. Félagsmála-
ráðherra ákveður nánar með reglugerð sambærilegar reglur um lífeyrissjóði
starfsmanna sveitarfélaga.

Fyrir liggur að efnisatriði þessara draga ná einungis til Bandalags starfs-
manna ríkis og bæja og kunna því ákvæði þau í drögum þessum sem einungis
varða félagsmenn annarra launþegasamtaka að breytast.

Umræður um þetta samkomulag stóðu í nokkuð langan tíma við forsvarsmenn
Bandalags starfsmanna ríkis og bæja og Bandalags háskólamanna. Upphaflega var
það gert að skilyrði að samkomulag næðist við bæði bandalögin um frumvarp til
laga um samningsrétt opinberra starfsmanna, en Bandalag háskólamanna gat ekki
sætt sig við tveggja ára samning án endurskoðunarréttar á samningstímanum skv.
4. gr. samkomulagsins, jafnframt því sem þeir töldu upptalningu skv. 10. gr. sam-
komulagsins vera of víðtæka. Lagafrumvarp það sem hér er lagt fram nær eingöngu
til þeirra opinberu starfsmanna sem eru félagar í Bandalagi starfsmanna ríkis og
bæja eða félaga innan vébanda þess.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Gert er ráð fyrir að lögin taki eingöngu til þeirra aðila sem eru félagar í Banda-
lagi starfsmanna ríkis og bæja enda verði starf þeirra talið aðalstarf.

Lögin taka ekki til ráðherra, hæstaréttardómara, saksóknara ríkisins eða banka-
starfsmanna enda þótt þeir séu félagsmenn í BSRB. Gildir því óbreytt löggjöf og
reglur um þessa aðila.

Rétt þótti að heimila fjármálaráðherra að ákveða með reglugerð nánari ákvæði
um framkvæmd þessarar greinar. Félagsmálaráðherra getur á sama hátt skv. 41.
gr. sett nánari ákvæði hér um vegna starfsmanna sveitarstjórna.

Um 2. gr.

Greinin tryggir aðilum að gengið verði til tvískiptra samninga og þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 3. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 4. gr.

Hér er gert ráð fyrir að Bandalag starfsmanna ríkis og bæja sé í fyrirsvari við gerð aðalkjarasamnings en einstök félög innan vébanda bandalagsins fari með samningsumboð við gerð sérsamninga.

Um 5. gr.

Ríkisstarfsmaður, sem lög þessi taka til, getur ekki verið félagi eða aðili að félagi innan annarra viðurkenndra heildarsamtaka. Hér er nauðsynlegt að ekki fari milli mála hvort um kjör einstaklinga fari eftir þessum lögum eða lögum nr. 46/1973 hvað varðar samningsrétt. Vilji ríkisstarfsmaður skipta um félag á samningstímanum gildir út það samningstímabil sá aðalkjarasamningur og sérkjarasamningur sem félag það gerði er hann var aðili að.

Um 6. gr.

Þarfnast ekki skýringa. Efnislega samhljóða 5. mgr. 3. gr. laga nr. 46/1973.

Um 7. gr.

Hér er gert ráð fyrir að aðalkjarasamningur verði nokkuð viðtækari en nú er, þannig að öll almenn kjaraatriði verði upp tekin í aðalkjarasamningi. Sérkjara-samningar verði því þrengdir og taka fyrst og fremst til röðunar manna og starfsheita í launaflokka.

Um 8. gr.

Kjarasamningar verði gerðir til eigi skemmri tíma en tveggja ára og gætu orðið lengri, þannig að kjarasamningar yrðu ekki alltaf lausir á sama árstíma. Ekki er gert ráð fyrir lögbundnum endurskoðunarrétti á samningstímanum þótt kjarabreytingar eigi sér stað á vinnumarkaðinum.

Um 9. og 10. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 11. gr.

Hér er ekki gerð krafa um ákveðið form eða atkvæðagreiðslu um uppsögn samninga eða boðun verkfalls þar sem verkfall verður ekki hafið fyrr en að undangenginni almennri atkvæðagreiðslu skv. 21. gr.

Um 12. gr.

Gert er ráð fyrir að kröfugerð um sérsamninga liggi fyrir mánuði áður en aðalkjarasamningur gengur til sáttasemjara.

Um 13. og 14. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 15. gr.

Hér er gert ráð fyrir að deilan fari sjálfkrafa til sáttasemjara mánuði fyrir lok uppsagnarfrests. Aðilar geta þó vísað deilu fyrr til sátta.

Sáttasemjari skipar sjálfur sáttanefnd og er gert ráð fyrir að það sé gert strax og hann tekur deilu til meðferðar.

Um 16. gr.

Gert er ráð fyrir að undirbúningur að gerð sérkjarasamninga verði unninn jafnhliða gerð aðalkjarasamnings.

Deila um sérkjarasamninga gengur ekki sjálfkrafa til sáttasemjara og sáttatillaga skv. 21. gr. verður ekki lögð fram vegna sérkjarasamninga.

Náist ekki samkomulag um gerð sérkjarasamninga úrskurðar kjaranefnd um ágreiningsefni.

Aðilar flytja mál sitt skriflega fyrir kjaranefnd.

Um 17. gr.

Efnislega samhljóða 8. gr. laga nr. 80/1938. Þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 18. gr.

Hér er gert ráð fyrir að BSRB sé heimilt að gera verkfall, þó eingöngu við gerð aðalkjarasamnings. Ekki er gert ráð fyrir heimild fjármálaráðherra til verkþanna þar sem verkfallsréttur er eingöngu í höndum heildarsamtaka en ekki einstakra félaga, auk þess sem önnur heildarsamtök hafa ekki verkfallsrétt. Réttur til verkþanna er því óraunhæfur.

Um 19. gr.

Hér er ekki gerð krafa um ákveðið form eða atkvæðagreiðslu við verkfallsboðun, sbr. það sem sagt er um 11. gr.

Um 20. gr.

Greinin er efnislega hliðstæð 17. gr. laga nr. 80/1938. Allur vafi er þó af tekinn um samúðarverkföll og að óheimilt sé að halda áfram verkfalli ef sáttatillaga skv. 24. gr. hefur verið samþykkt. Ákvæði 18. gr. tryggja einnig að verkföll séu ólögleg nema til að stuðla að framgangi kröfugerðar við gerð aðalkjarasamnings, með þeim fyrirvörum og undantekningum sem þessi grein gerir ráð fyrir.

Um 21. gr.

Óheimilt er að hefja verkfall nema sáttatillaga hafi áður verið borin undir atkvæði og felld. Greininni er ætlað að tryggja að vilji félagsmanna BSRB fyrir verkfalli sé fyrir hendi og fáir menn hafi það ekki í valdi sínu að hefja verkföll. Sáttanefnd sér um atkvæðagreiðslu, talningu og úrskurðar um öll vafaatriði varðandi atkvæðagreiðsluna nema kjörskrárdeilur sem félagsdómur dæmir um.

Gert er ráð fyrir að launadeild fjármálaráðuneytisins gefi út kjörskrárstofn.

Atkvæðagreiðsla skal standa skemmst í 2 daga og getur sáttanefnd lengt þetta tímabil, ef þurfa þykir, t. d. ef veður eða ófærð hamla því að fólk geti sótt kjörstað. Sáttanefnd ákveður fjölda kjörstaða, á hvaða tíma kjörfundir eru opnir o. fl. í samráði við samninganefndir aðila.

Um 22. gr.

Gert er ráð fyrir að sáttanefnd geti frestað boðuðu verkfalli um allt að 15 sólarhringa eftir að sáttatillaga hefur verið lögð fram. Það er sáttanefndar að meta hversu langan tíma þurfi til að kynna sáttatillögu, útbúa kjörskrár, greiða atkvæði, safna þeim saman og telja þau. Frestun sáttanefndar er því fyrst og fremst ætluð til framkvæmda á atkvæðagreiðslu.

Um 23. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 24. gr.

Hér er í fyrsta lagi gerð sú krafa að 50% atkvæðisbærra manna taki þátt í atkvæðagreiðslu um sáttatillögu, að öðrum kosti telst sáttatillaga samþykkt. Í öðru lagi þarf a. m. k. helmingur greiddra atkvæða að vera á móti sáttatillögu til að fella hana. Ákvæði um kjörsókn og atkvæðamagn eru hér mun strangari en gert er ráð fyrir í 32. gr. laga nr. 80/1938.

Um 25. gr.

Eftir að vinnustöðvun er hafin getur sáttanefnd borið fram miðlunartillögu svo sem venja er í almennum vinnudeilum, sbr. 30. gr. laga nr. 80/1938.

Um 26. gr.

Hér er gert ráð fyrir að verkfallsrétti verði þau takmörk sett að öryggi og heilsu fólks verði ekki stefnt í hættu. Upptalning á þeim störfum sem hér um ræðir getur ekki orðið tæmandi og er því sérstakri nefnd falið að ákveða hvaða störf þurfi að vinna og skipta vinnuskyldu á einstaklinga innan viðkomandi starfshópa.

Um 27. gr.

Hér er fjallað um skipan kjaradeilunefndar og gert ráð fyrir að nefndin starfi allt árið þar sem skipuleggja þarf neyðarþjónustu áður en til verkfalla kemur. Samkvæmt ákvæði til bráðabirgða III er gert ráð fyrir að kjaradeilunefnd taki til starfa eigi síðar en 1. jan. 1977.

Um 28. gr.

Jafnhliða frumvarpi þessu er lagt fram frumvarp til laga um breyting á lögum nr. 38/1954 um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins. Í því frumvarpi er ákveðið að mönnum í nokkrum störfum sé óheimilt að gera verkfall, eins og nánar er talið upp í frumvarpinu.

Um 29. gr.

Gert er ráð fyrir að samninganefnd Bandalags starfsmanna ríkis og bæja hafi samningsrétt fyrir félaga skv. 28. gr. hvað varðar atriði aðalkjarasamnings og samninganefndir einstakra félaga hvað varðar sérkjaraatriði. Náist ekki samkomulag úrskurðar kjaranefnd samkvæmt VI. kafla um deiluatríði.

Um 30. gr.

Greinin kveður á um skipun kjaranefndar og hvernig með skuli farið ef aðilar neita að skipa í nefndina.

Um 31. gr.

Í greininni eru talin upp þau atriði sem kjaranefnd á fullnaðarúrskurðarvala um. Valdsvið kjaranefndar samkvæmt þessu lagafrumvarpi er mun meira en kjaranefndar skv. 25. gr. laga nr. 46/1973 og fer að nokkru leyti með það vald sem Kjara-dómi er fengið samkvæmt þeim lögum.

Um 32. og 33. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 34. og 35. gr.

Hér er gert ráð fyrir að félagsdómur samkvæmt VI. kafla laga nr. 80/1938 dæmi um þau ágreiningsefni sem upp eru talin í 34. gr. Dómurinn er að því leyti til öðruvísi skipaður að í stað þeirra dómara sem tilnefndir eru af Alþýðusambandi Íslands og Vinnuveitendasambandi Íslands verða þeir dómarar nú tilnefndir af fjármálaráðherra og Bandalagi starfsmanna ríkis og bæja. Að öðru leyti vísast til IV. kafla laga nr. 80/1938 eftir því sem við á.

Um 36. gr.

Greinin gerir ráð fyrir að samninganefndir séu valdar af viðkomandi félögum eða heildarsamtökum og kjörgengir í samninganefndir séu eingöngu fullgildir félagsmenn.

Um 37. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 38. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 39. gr.

Greinin gerir ráð fyrir sérstakri samstarfsnefnd til lausnar á málum sem upp kunna að koma og ekki er grundvallarágreiningur um. Telja verður að mörg slík ágreiningsefni megi leysa með samkomulagi og þurfi því ekki að leita úrskurðar kjaranefndar eða félagsdóms ef málin eru rædd í slíkri nefnd.

Samstarfsnefnd með fulltrúum fjármálaráðherra og Starfsmannafélags ríkisstofnana hefur samkvæmt samningum verið starfrækt á síðasta samningstímabili og gert er ráð fyrir að heimilt verði að slíkar nefndir starfi áfram.

Um 40. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um 41. gr.

Efnislega samhljóða 32. gr. laga nr. 46/1973.

Um 42., 43. og 44. gr.

Á svipaðan hátt og í 9.—13. gr. laga nr. 80/1938 er hér gert ráð fyrir að ákvæði um trúnaðarmenn verði lögfest. Stuðst er við fyrrnefnd ákvæði laga nr. 80/1938 og samkomulag sem gert hefur verið við SFR um trúnaðarmenn. Greinarnar skýra sig að öðru leyti sjálfar.

Um 45. gr.

Grein þessi fjallar um refsingu vegna brota á lögum þessum. Þó geta brot að sjálfsögðu fallið undir refsiramma annarra laga.

Um 46. gr.

Þarfnast ekki skýringa.

Um ákvæði til bráðabirgða.

I.

Gert er ráð fyrir að þeir kjarasamningar sem nú standa yfir og gerðir eru í framhaldi af aðalkjarasamningi, dags. 1. apríl 1976, verði gerðir samkvæmt þessu lagafrumvarpi ef að lögum verður. Náist ekki samningar um sérkjarasamninga ganga þeir því ekki til Kjaradóms, heldur til úrskurðar kjaranefndar samkvæmt þessu lagafrumvarpi.

II.

Kjarasamningur dags. 1. apríl 1976 var gerður til tveggja ára skv. 1. mgr. 7. gr. laga nr. 46/1973. Hér er gert ráð fyrir að segja megi upp aðalkjarasamningi þessum þannig að hann verði laus við gildistöku laganna 1. júlí 1977 og getur þá verkfall komið til framkvæmda ef samningar takast ekki.

III.

Samkvæmt því sem sagt hefur verið um 27. gr. er hér gert ráð fyrir að kjaradeilunefnd taki til starfa 1. jan. 1977.